

פרשת צו פרה

הקשר בין כי תשא לפרה / כיצד פרה אדומה מכפרת על חטא העגל / כח כפרת פרה - הוא דווקא משום שהיא נעלמת / מה הטעם שגילה ה' למשה טעם פרה / הטעם שיי"א שקריאת פרשת פרה היא דאורייתא / הקשר בין פרשת פרה לבין יום כיפור ופורים / בפורים ובכיפור יש גורל / למה חג פורים נקרא על שם גורל המן / פורים - פ"ר גבורות ועוד ה' גבורות ועוד גבורה / פור - י"ם (50), פרה - אֶדְמָה (50) / שבת זכור - זיכרון, פורים - היפך הזיכרון והידיעה / כיצד השכחה שבאה משבירת הלוחות עוזרת לכפרת חטא העגל / הצער הגדול של הרמב"ם בפטירת אחיו ר' דוד / הטובה שיש בשכחה / דרך יצר הרע להמעיט בעבירה, אבל אחר העבירה מגדיל אותה / הסיבה שר' נתן אדלר לא כתב ספרים / שמירת הברית על ידי שמחה / ע"י שמחת פורים זוכים ל"ושמחת בחגך" בפסח / עכשיו - כל ההתחלות מפורים / כח הדיבור של פה סח בפסח נמשך מאסתר

ביאור הקשר בין פרשת כי תשא לפרשת פרה

א. בשבת נקרא בתורה בעז"ה פרשת 'פרה', ידוע מה שרש"י מביא על פרה אדומה כמובא במדרש (תנחומא חקת ח') "משל לבן שפחה שטינף פלטיץ של מלך, אמרו: תבא האם ותקנח צואת בנה". כלומר, אף שמשה רבינו התפלל לה' שישלח על חטא העגל, עדיין נאמר: "וּבְיָוִם פְּקֻדֵי וּפְקֻדֵי עֲלֵיהֶם חֲטָאתָם" (שמות לב, לג) ופירש"י: "תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העוון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפירעון עוון העגל" – כי עדיין נשאר משהו מחטא העגל, ולכן צריך בכל פעם עדיין לכפרה של פרה אדומה – 'תבוא האם ותקנח צואת בנה'.

כיצד פרה מכפרת על חטא העגל

ב. ויש להבין, מהו הכח העצום של פרה אדומה לכפר על חטא העגל, הרי בפשטות פרה אדומה באה לטהר את הטמאים בטומאת מת? ויש בזה כמה תירוצים, ונאמר בעז"ה תירוץ חדש. הדין של פרה אדומה נקרא 'חוקה', ואומר המדרש רבה (חקת יט, א): אָמַר הַקַּב"ה: חָקָה חֲקַקְתִּי וְכוּ, וְאִי אֶתָּה רִשְׁאֵי לְעֵבֶר עַל גְּזַרְתִּי". הלשון 'חוקה' הוא גם לשון 'חקיקה', וכתוב בליקוטי מוהר"ן (תורה ד' אות ה') "וְהִנְהִי עֹנֵתָם [חֲקוּקָה] עַל עֲצוּמוֹתָם" (יחזקאל לב, כז), רבינו מוסיף את המילה 'חוקה' על הפסוק המקורי.

זאת אומרת כשאדם ח"ו חוטא – העוון נחקק על עצמותיו, כלומר שנחקק שם טומאה על העצמות של האדם, והשם טומאה הזה נוקם בו. וכשאדם עושה תשובה ויודוי דברים, הוא מוציא את החקיקה הזו. וכך גם פרה אדומה שנקראת 'חוקה', יש לה כח להוציא את ה'חקיקה' של חטא העגל מעלינו, ודווקא ע"י 'חוקת' פרה אדומה, כי כשאדם רוצה להוציא דבר חקוק, צריך לחקוק אחריו ולהוציא את הכתיבה החקוקה, וזה הכח של פרה אדומה. כלומר, בזכות שאנחנו מקיימים מצוה שהיא 'חוקה', היא חוקקת ומעבירה את החקיקה של העבירה.

הסיבה שנתייחדה פרה אדומה יותר מכל שאר החוקים

ג. שלמה המלך אמר (קהלת ז, כג): "כָּל זֶה נִסִּיתִי בְּחֻכְמָה אֲמַרְתִּי אֲחַפְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי", ולכאורה קשה – הרי יש הרבה חוקים בתורה שאינם מובנים, כמו איסור שעטנז, איסור כלאיים, מאכלות אסורות, דיני שחיטה (חצי קנה זה טריפה ורוב קנה כשר), וכו', ואם כן, למה דווקא על פרה אדומה התורה היא בעיקר נקראת חוקה? ונראה כי הפסוק אומר (במדבר יט, ב) "זֹאת חֲקַת הַתּוֹרָה", ולא כתוב: 'חוקת הפרה', ובא לרמוז, ש'פרה אדומה' היא שורש

לכל התורה, והשורש הוא תמיד מכוסה, כמו שהשורשים של העץ נסתרים באדמה, ורק כך כל היניקה של השורשים – דווקא כשהם מכוסים ומוסתרים. היינו שהכח של השורש הוא דווקא כשהוא נעלם, ולכן הכפרה הכי עמוקה של עם ישראל שהיא כפרת פרה אדומה, צריכה להיות גם כן נסתרת ונעלמת מהבנתנו, ובכל אופן נעשה אותה.

כח כפרת פרה - הוא דווקא משום שהיא נעלמת

ד. וביאור הדברים – השטן טוען טענה חזקה: עבדתי קשה להחטיא את האדם, ועד שהחטאתי אותו, עכשיו הוא בא ועושה תשובה, והכל נגמר כאילו לא חטא. ואם זו תשובה מאהבה, עוד הזדון נהפך לזכויות (יומא פז:), וזה כמובן מאוד מכעים אותו. לכן צריכים לעשות את הכפרה בצורה נסתרת – שלא יודעים למה ואיך זה התכפר, ולכן הפרה אדומה נסתרת, כי היא מכפרת על חטא העגל שהוא החטא הכי עמוק וקשה.

חומרת חטא העגל כי היה סמוך למעמד הר סיני

ה. מובא בגמרא (שבת פח:): "עלובה כלה שמזנה תוך חופתה", הדבר הכי עלוב ושפל, כשהכלה מזנה תוך חופתה, ביום נישואיה שהיא אמורה לשמוח עם החתן, במקום זה היא מזנה עם גבר אחר, זה הדבר הכי מתועב ובזוי שיש. וזה המשל על עם ישראל, עכשיו היינו במעמד הר סיני, שמענו שהקב"ה בעצמו אומר את עשרת הדברות (שמות כ, ב-ג): "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים. לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי", אלו שתי הדיברות ששמענו מפי הקב"ה בעצמו, ובחטא העגל עברנו שתייהן, ואין בושה יותר גדולה מחטא זה. ולכן על פי שכל אין כפרה על זה.

הכפרה בגלל שמתאמצים לעשות גם כשלא מבינים

ו. אבל איך אפשר בכל אופן לכפר על חטא העגל? והתשובה: כפרת חטא העגל יכולה להיות ע"י דבר שגם הוא בלי טעם ודעת. ולכן הכפרה ע"י פרה אדומה, עם ישראל היו משקיעים כל כך הרבה כסף על פרה אדומה, כמובא בירושלמי (קידושין פ"א ה"ז), שהדרך שהיו קונים את הפרה אדומה היא ע"י שהיו שמים מאזנים גדולות, בצד אחד שמים זהב, ובצד שני שמים את הפרה האדומה, עד שהכף של הזהב מכרעת את הפרה. וזה מראה שאנחנו משקיעים הרבה גם בדבר שאין בו שכל ואי אפשר להבין אותו, והוא הפוך מההיגיון ונגד השכל, ומקיימים בהידור את מצות פרה אדומה שהיא חוקה ללא הבנה, ולכן זה עצמו מה שמכפר לעם ישראל בפרה אדומה. כי היות שאנחנו רוצים לכפר על חטא העגל, שהוא חטא שאי אפשר לכפר אותו ע"י שכל, כי הוא חטא מאוד מאוד חמור ומגונה שנעשה תוך וסמוך למעמד הר סיני, ועל פי שכל אי אפשר לסלוח על זה, ולכן איך הכפרה יכולה להיות? רק ע"י המצווה של פרה אדומה שהיא חוקה בלי שכל. ולכן אפי' אם שלמה המלך החכם מכל אדם היה מבין טעם פרה אדומה, היה חיסרון בכפרה שלה, כי כל הכפרה היא בגלל שהיא בלי טעם וכנ"ל.

מה הטעם שגילה ה' למשה טעם פרה

מת, ועכשיו כשהוא יוצא אחרי שמיעת פרשת פרה הוא כבר טהור באיזה בחינה.

ולכן פסק מרן השו"ע, שפרשת פרה היא מדאורייתא, וכדאי מאוד לדקדק לשמוע כל מילה כמו בפרשת זכור, (למרות שזה קצת ארוך יותר, ומרן הרב עובדיה זצ"ל מאוד היה מחוקק על זה), וכמו כן צריך להוציא את הספר תורה המהודר ביותר, וצריך שהבעל קורא גם כן ידקדק בקריאתה בטעמיה ודקדוקיה. (ועוד נפקא מינה, שפעם היו מעלים קטן למפטר, בפרשת פרה אסור להעלות קטן אלא צריך אדם גדול שיוכל להוציא את כל הציבור ידי חובה). וכן יש הידור לכל עדה לשמוע בנוסח שלה, כמו שנהגים בפרשת 'זכור', כי למרן היא דאורייתא.

הקשר בין פרשת פרה לבין יום כיפור ופורים

ט. ולפי זה נבין את דברי רבינו (תניינא תורה ע"ד): "אחרי פורים קוראים פרשת פרה", (חוץ ממה ש'פורים' ו'פרה' הן שתי מילים שדומות זו לזו). כי נתבאר, שהקשר בין פרה אדומה ליום כיפור זה שגם פרה אדומה וגם שעיר המשתלח ביוה"כ שהם הכפרות הכי גדולות של ישראל מצוותם לעשות בחוץ דווקא, ולא בתוך בית המקדש. בשעירים של יוה"כ כתוב (ויקרא טו, ח): "וַיִּנְתֵּן אֱהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גֹּדְלוֹת גֹּדֵל לַה' וְגֹדֵל אֶחָד לְעִזְאֵזֶל" כולם חושבים שהעיקרי מבניהם זה השעיר לה', ולא השעיר לעזאזל, ובוודאי זה נכון, אבל בכמות הכפרה יש מעלה דווקא לשעיר לעזאזל, וכמבואר בגמ' אך מי שלומד את המשנה בשבועות (דף ב:) מבין, שהשעיר לה' מכפר על טומאת מקדש וקדשיו, (כמו כל שעיר ראש חודש והרגלים שמכפרים על טומאת מקדש וקדשיו), וממשיכה שם המשנה: על שאר עבירות שבתורה, הקלות והחמורות, הזדונות והשגגות, הודע ולא הודע, עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין – שעיר המשתלח מכפר, ע"כ. והרי שעיקר כפרת ישראל זה דווקא בשעיר המשתלח.

כי כשהקב"ה רוצה לכפר עלינו הוא עושה תחבולות בלבבל את השטן, הוא לא מגלה מה הטעם של פרה אדומה, והוא לא מגלה מה הטעם של שעיר המשתלח, שזה נשמע לנו מאוד רחוק לקחת שעיר ביוה"כ ולזרוק אותו לתהום עד שיתפרק איברים איברים, דבר שלכאורה לא מתאים לעם ישראל הרחמנים, ולכן פרה אדומה ושעיר המשתלח הם למעלה מטעם ודעת, כי כשהקב"ה רוצה לכפר לנו על העוונות, הוא עושה זאת באופן לא מובן, שהשטן יתרצה לקבל לחלקו את השעיר המשתלח יחד עם כל העוונות, ובוזה נעשית הכפרה. והשטן טועה בזה וחושב שאין זה קרבן לה', כי זה נעשה בחוץ, וכן בפרה אדומה, נעשית בחוץ, ובסוף שם נעשה עיקר הכפרה.

גם בפורים וגם ביום כיפור יש גורל, הקשר וההבדל ביניהם

י. השעיר לה' ושעיר המשתלח שניהם נבחרים ע"י גורל, (ואם לא עשו את הגורל בשעירים, לא יצאו ידי חובה, כי אי אפשר לבחור את השעירים מה שרוצים, אלא חייב לעשות גורל), וכפי הנ"ל שדימינו את כפרת פרה דומה לכפרת השעירים, א"כ צריך גם כן שיהיה לפרה אדומה איזה בחינה של 'גורל', ונראה לחדש שבחינת הגורל שקודם לפרה אדומה, הוא חג ה'פורים'.

למה חג פורים נקרא על שם גורל המן

ז. אומר הקב"ה למשה (במדבר יט, ב): "וַיִּקְחוּ אֵלָיךָ פְּרֵה אֲדָמָה" – 'לך אני מגלה טעם פרה אדומה, ולכאורה קשה, איך גילה הקב"ה למשה את טעם פרה? והתשובה: משה רבינו הבין על פי שכל, ועל פי טעם ודעת, שכן אפשר לכפר אפילו על חטא העגל, והראיה לכך שהוא התפלל על זה, וגם הוא לא השתכנע והתפתה למה שהקב"ה אמר לו (שמות לב, י): "וְעֵתָה הִנֵּיחָה לִי וַיַּחַר אִפִּי בָהֶם וַאֲכַלְסָם, וַאֲעִשֶׂה אוֹתָךְ לְגֹי גְדֹלוֹ", אלא משה רבינו נשאר איתן בדעתו, והמשיך להתפלל לקב"ה שיכפר על עם ישראל. לכן למשה רבינו הגם שהוא מבין טעם פרה, אין בזה הפרעה לכפר על חטא העגל, כי אצל משה גם חטא העגל בשכלו יכול להתכפר, למשה יש שכל מיוחד עם כל כך הרבה רחמים, שיכול להבין שאפשר לכפר גם על חטא העגל, אבל לכולם שלא יכולים להבין זאת היא נחשבת חוקה, כדי שרק על ידי שהיא חוקה בלי שכל היא יכולה לכפר גם על חטא שאינו מובן.

הטעם שיש אומרים שקריאת פרשת פרה היא דאורייתא

ח. כתוב בשולחן ערוך (סי' תרפ"ה ס"ו): "וְיִא שְׁפָרְשֵׁת זְכוֹר וּפְרַשֵׁת פְּרֵה אֲדָמָה תִּיבִים לְקִרְאָם מִדְּאוּרֵיתָא". והמגן אברהם הקשה, מאיפה למד השו"ע שקריאת 'פרה' היא דאורייתא, הרי אף אחד מהראשונים לא סובר כך? ומילא על פרשת 'זכור' יש ראשונים שסוברים שזה דאורייתא, אבל בפרשת פרה לא מצאנו.

ובספר 'משך חכמה' (לרבי שמחה הכהן מדווינסק שהיה גאון גדול), מסביר פשוט יפה, שהמקור לקריאת פרשת פרה מהתורה, זה נלמד מכמו שמצינו דין קריאה של כהן גדול ביום כיפור (כמובא במשנה ביומא פ"ז מ"א, ואמרים את זה גם כן ב'סדר העבודה' במוסף יוה"כ), ומבואר בגמרא (יומא ה:) שקריאת הכהן גדול מעכבת, וז"א אם הכהן גדול לא קרא את פרשת יום כיפור (חלק מהכתב וחלק בע"פ), לא יצאו ידי חובת הכפרה ביוה"כ, ומצינו בגמ' שיש גזירת הכתוב שמקשים את פרה אדומה לכפרת יוה"כ, ולכן, כמו שביום כיפור אם הכהן גדול לא קרא את הפרשה זה מעכב, ובאמת בזמן שהכהן עושה את הפרה היה צריך לקרוא את פרשת פרה אדומה, ואם לא – לא מועיל. והיום שאין לנו פרה אדומה, אנחנו קוראים את פרשת 'פרה', ומכאן המקור לפרשת פרה מדאורייתא, עכ"ד.

ונסביר בעומק, על ידי קריאת פרשת פרה אדומה, אנחנו נטהרים מטומאת מת ובזמן שאין ביהמ"ק – הטהרה היא בקריאה כמו שכתוב (הושע יד, ג) מדין וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ" כלומר הקריאה מטהרת אותנו, כדי שנוכל לבוא לחג פסח ולהיזהר מ'מחמצת' – אותיות – 'חמץ מת', חמץ זה בחינת 'טומאת מת' וכדי שנוכל להיזהר מהחמץ שהוא טומאת מת – "מחמצת", אנחנו צריכים להיטהר באיזה בחינה מטומאת מת ע"י 'קריאת פרשת פרה'.

ונמצא שההכנה לפסח היא קריאת פרשת פרה, שבקריאת זו אנחנו נטהרים (במדרגה של עכשיו). וצריך להרגיש כך, שלפני שהאדם נכנס לבית הכנסת בשבת פרשת פרה, ואחרי שיצא משם, זה לא אותו בן אדם!!! עד עכשיו הוא היה טמא בטומאת

גם כן להגיע לטהרה של פרה 'אדמה'. גימטריא של אדמה (בתורה כתוב אדמה בלי ו) זה חמישים כנגד 50 שערי בינה – אז גם 'פרה' מה שמתקן אותה זה – 'אדמה' – חמישים שערי בינה. נמצא, שכמו שפורים מה שמתקן אותו זה הי"ם (50), גם ב'פרה' מה שמתקן אותה זה ה–'אדמה' (50). איזה חידושים נפלאים, אין כמו תורתו של האריז"ל.

פורים – עולה אחד יותר מ'פרה אדמה', כי ב'פורים' יש: פו"ר + י"ם (336), וב'פרה אדמה' – יש פו"ה + אדמה (335). יוצא שבפורים יש אחד יותר מ'פרה', כלומר שהתיקון של פרה אדומה בא דווקא כשאנחנו יותר חזקים אחרי פורים כשהמתקנו גם את הגבורה הנוספת שהוסיף לנו המן.

מדוע טהרת פרה אדומה תלויה בפורים, ומה היה קודם פורים

יד. ולפ"ז קשה יש ב' קושיות: (א) הרי פרה אדומה הייתה עוד קודם שהיה פורים? (ב) אם שניהם נתקנים ע"י חמישים שערי בינה, מדוע פרה אדומה צריכה ל'פורים' והתשובה: בזמן הזה אין לנו פרה אדומה בפועל, אלא רק את המצווה מדאורייתא לקרוא את 'פרשת פרה', וכבר אמרנו שע"י הקריאה נעשה לנו איזה בחינת טהרה, ולכן הבחינה הזאת של הטהרה ע"י קריאה (אפילו בלי 'פרה אדומה' בפועל), נעשה רק בכח פורים.

שבת זכור - זיכרון פורים - היפך הזיכרון והידיעה

טו. ההכנה מתחילה כבר בפרשת זכור, 'שבת זכור' היא מכינה את הפורים, 'זכור' – זה זיכרון, לעומת זאת כשמגיעים ל'פורים' זה בחינת: "עד דלא ידע" – זה היפך הזיכרון והדעת, כשאדם שיכור 'עד דלא ידע' הוא לא יודע ולא זוכר כלום. והטעם בפנימיות שפורים הוא היפך הזיכרון והידיעה, כי כשמגיע פורים אנחנו מבינים שאנחנו לא מסוגלים להתמודד עם הדינים של המן לבד, רק על ידי שהקב"ה יביא לנו הארה משער החמישים, שהוא בחינת "עד דלא ידע", כי שער החמישים הוא בחינת 'כתר' – למעלה מטעם ודעת.

ואחרי שזוכים ל'פורים', ממשיכים עם זה לטהרת הקריאה שיש בשבת פרשת פרה. לכן אם תשאל: מה יותר קרוב אחד לשני, פרשת זכור ל'פורים', או פורים ל'פרשת פרה' אדומה? אז לפי הפשט בוודאי ש'זכור' זה קרוב ל'פורים' – כי שניהם זה ענין מחיית עמלק. אבל על פי העומק, דווקא – "אחרי פורים קוראים פרשת פרה", כי בפורים אנחנו למעלה מטעם ודעת, שער החמישים, שזהו ענין 'חוקת פרה אדומה' שהיא למעלה מטעם ודעת. ויתירה מזו, כל כח הטהרה בקריאת 'פרשת פרה' הוא בכח פורים, ששם הייתה נגדנו גבורה אחת יותר, ובכל אופן הקב"ה המתקן לנו אותה. ולכן עבודת ה' בפורים היא ע"י שיכרות יין, מכיוון שהנקודה בפורים היא לעלות למעלה מטעם ודעת – למעלה מהשכל וההיגיון, ולכן בפורים משתכרים ומגיעים לבחינת "עד דלא ידע", כדי להגיע לתיקון של חמישים שערי בינה, וזה מביא אותנו מיד לשבת 'פרה אדומה'.

ביצד השכחה שבאה משבירת הלוחות עוזרת לכפרת חטא העגל

טז. נגיד חידוש פלאי, רבי נתן כותב (הל' ס"ת הי"ד אות ה'), בהקשר למה שביארנו שכל הכח של הפרה לכפר על העגל, הוא משום

יא. כתוב (אסתר ט, כו): "על בן קראו לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל שְׁם הַפּוּר", ולכאורה מה העניין לקרוא את החג על שם הגורל? ועוד קשה, למה פורים נקרא על שם הפור שעשה המן, היה יותר ראוי לקרוא לו על שם הנס של הניצחון, כי הפור והגורל זה לכאורה דבר שולי בסיפור המגילה? ונראה דהנה כתוב (משלי ט, ג): "בַּחִיק יוֹטֵל אֶת הַגּוּרָל, וַיִּמָּה פֶּלַ מְשַׁפְּטוֹ" – כלומר, הגורל עצמו הוא דבר גבוה מאוד, עד שמשפטו ישירות מה, ולכן בחינת הגורל – הוא דבר עליון ונסתר.

ונבאר את הדברים: הגורל של יום כיפור בא לעשות הבדלה בין שיער לה' לבין שיעיר המשתלח, כלומר הוא בא להבדיל בין טוב ורע, לעומת זאת, לגורל של פורים יש מעלה יותר גבוהה, כי היה שם התהפכות הרע לטוב עד שלא נשאר רע, כמו שכתוב (אסתר ט, א): "בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׁבְרוּ אֹיְבֵי הַיְּהוּדִים לְשַׁלוֹט בָּהֶם וַנִּהְפּוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְּהוּדִים הַמָּה בְּשַׁנְאֵיהֶם".

נמצא, שביום כיפור הגורל עושה בירור מי השעיר לה', ומי השעיר לעזאזל, ואילו בפורים הכח שלנו גדול יותר, להפוך את הגורל הרע לגורל טוב, עד שלא נשאר רע בכלל. ואומר רבינו: שפורים הוא ההכנה ל'פרה אדומה' – פרה אדומה כולה דינים (אדום מסמל את הדין), וכששורפים אותה, הופכים את הדין לרחמים. מסביר האריז"ל ש"ע"י השריפה האדום נהפך ללבן (בסוף השריפה האפר נהפך לאפר לבן), ולכן הפרה אדומה (שהיא דינים) נשרפת עד שנהפכת ללבן (מידת החסד).

פורים - פ"ר גבורות ועוד ה' גבורות ועוד גבורה

יב. ואיך נעשית ההמתקה? אז נחזור שוב ל'פורים', אמרנו שפורים ע"ש הפור, עם מיתוק הדינים והפיכת הרע לטוב. מסביר האריז"ל (פרי עץ חיים פורים פ"ו), כי ידוע שב'דין' יש פ"ר (280) דינים, (למדנו פעם שהאותיות מ' נ' צ' פ' ד', זה בגימטריא = 280 = פ"ר דינים), יוצא, שגם ב'פורים' יש פ"ר דינים, וגם ב'פרה אדומה' יש פ"ר דינים ועם חמש גבורות מנצפ"ך שהם אות ה', ועם זה אנחנו יכולים להסתדר, כי ע"י מצות 'פרה אדומה' שזה פו"ה (פר דינים עם ה' גבורות), אנחנו מכניעים את כל הדינים הקשים האלה. אבל ב'פורים' היה לנו סיבוך, כי המן הצליח להביא עוד גבורה שישית, והביא את האדמוני שזה עשיו, ואז נעשו ו' גבורות קשות, וזהו שנכנס בתוך הפ"ר ו' – ונהיה 'פור', ולכן עם כאלו גבורות קשות, אנחנו כבר לא יודעים להתמודד לבד.

פור - י"ם (50), פרה - אדמ"ה (50)

יג. ומה התיקון לזה? אומר האריז"ל ל'התיקון רמוז במילה 'פורים' – פור–י"ם כי י"ם בגימטריה = 50, שזה כנגד חמישים שערי בינה של מעלה. כלומר, אם אנחנו לא יכולים להסתדר עם ריבוי הגבורות הקשות שהביא המן, אזי הקב"ה נותן לנו הארה מבינה עילאה, שהיא שורש כל הדינים, ואין הדינים נמתקים אלא בשורשן, ואז נתקן אפילו השש גבורות, שהם בחינת 'פור' של המן.

אומר האריז"ל, ה'פור' נתקן ע"י הי"ם, שזה פורים, כי בפורים אנו זוכים להארה של שער החמישים, (אותה הארה שהייתה בזמן נס פורים). וכעת אחרי שזכינו בפורים להארה של שער החמישים, אפשר

כמו תלמיד חכם, ומסביר לו שהעבירה היא בכלל אולי רק ספק דרבנן, וגם יש פוסקים שמתירים ושההלכה כמותם כמובן – לפי היצר הרע, ומטהר את השרץ בק"ץ טעמים, (וכמו שהסברנו פעם שזה קליפת ישמעאל להגיד: שבכל מצב השם אוהב אותך גם אם תעשה עבירה הכל בסדר ומותר). אבל שניה אחרי העבירה, בא היצר הרע בדינים וגבורות, 'איך עשית עבירה כזו חמורה, איזה אפס אתה איך אתה לא מתבייש וכו', (וזה קליפת עשוי שמייאשת אותך). וזה הסיפור של היצר הרע שאחרי העבירה מראה לו זה הר גדול, ואם אדם יתחיל אז לעשות תשובה, הוא ישבר ויתייאש, כי אז הוא זוכר את חומר העבירה חזק מאוד, לכן אומר לו רבינו, תהיה רגוע, לך עכשיו ותלמד ותתפלל לה' יתברך כאילו לא קרה שום דבר, ותמשיך בעבודת ה' שלך, אחרי יום יומיים קצת תשכח ותירגע ממה שקרה ואז תתחיל לעשות ההתבודדות ותעשה תשובה.

ואומר רבי נתן על השיחה הזאת דבר נפלא: מובא בגמרא עירובין (דף נד.) שעד שלא נשתברו הלוחות כל מה שהיינו לומדים היינו זוכרים, ורק כשנשתברו הלוחות באה שכחה. ודרך אגב זה גם מה שיהיה לעתיד לבוא, שלא תהיה שכחה ויזכרו את הלימוד, ולכן כשאין שכחה גם אין מות, כי כל העניין של שכחה זה מוות, שמת לו תא במוח, שכחה זה מיתה כמ"ש (תהלים לא, ג): "נְשַׁכַּחְתִּי כִּמְת מֵלֵב הָיִיתִי כְּכִלִי אֶבֶד", וכשמתים תאי מוח לאט-לאט האדם גם כן מת, אבל כשהמוח כל הזמן מחדש את עצמו, אז אין סיבה של מיתה, ולכן יש קשר בין זה שאין שכחה לעתיד לבוא, ושיחיו חיים נצחיים, כי כשהמוח מחדש את עצמו בבחינת "תתחדש כנשר נעורייכי", כמו אצל ילד שהמח שלו הזמן כל רענן ומחודש.

ואומר רבי נתן אלמלא נשתברו הלוחות ראשונות, לא הייתה שכחה בעולם, אז לא היינו יכולים לבקש סליחה וכפרה ולעשות תשובה על חטא העגל, כי "עלובה כלה שמזנה תוך חופתה" וכנ"ל, והיה כל כך בושה וחרפה, שלא היינו יכולים להרים את עצמנו ולבקש כפרה. יוצא, ששבירת הלוחות זה לא רק עונש, אלא היא תחילת התיקון של חטא העגל, כי תוצאה מהשבירה נעשתה שכחה, שעל ידי זה עם ישראל יוכל לבקש סליחה וכפרה, ולא יתייאשו מעצמם שהם דחויים ולא יוכלו לעבוד את ה' עוד מרוב בושה וייאוש מעצמם. ולהבדיל, כמו שילד עשה דבר לא טוב, והוא כל כך מתבייש בו, עד שהוא אפילו לא יכול לבקש סליחה וכפרה, הוא לא יכול להרים את עצמו, ובטוח שההורים כל כך כועסים עליו, ואינם רוצים בו, עד שהוא מתדרדר יותר ויותר, וכל זה רק מחמת שהוא מתבייש ומתייאש. וכן בין בעל ואישה לפעמים מרוב בושה שאני כל כך לא בסדר, אני לא יכול אפילו לבקש סליחה, ואז היחסים מתדרדרים יותר ויותר, כי מתייאשים וחושבים שאי אפשר כבר לתקן. ולכן נעשה שבירת הלוחות, כדי שתהיה שכחה, ואז יוכלו להרים את עצמם ולתקן.

הטעם והמתקנות שיש בחזרה על התורה הוא משום השכחה

כ. נאמר עוד חידוש עמוק של רבי נתן (הל' ס"ת ה"ד אות ו') כתוב "בראשית ברא אלוקים... לעיני כל ישראל", נעוץ סוף התורה בתחילתה, יש קשר בין סוף התורה לתחילתה, ומה הקשר? רש"י

שאנו עושים את מצות הפרה בלי שכל. דהנה מה הייתה תוצאה של חטא העגל? שבירת הלוחות, וזה עונש גדול מאוד שלא זכינו ללוחות ראשונות שהיו במעלה גדולה מאוד (שגם האבן נחצבה מהשמים, וכמ"ש הוזהר שלוחות הראשונות הן בחינה של 'עין החיים' לעומת לוחות אחרונות עין הדעת). אבל צריך לדעת שאצל הקב"ה כל עונש הוא הדרך לכפרה, ורק ע"י שבירת הלוחות, יש אפשרות לכפרה.

ומסביר רבי נתן דבר עמוק: כתוב בשיחות הר"ן (שיחה כ"ו): "אצל העולם השכחה הוא חיסרון גדול (שיש שכחה, וכמובן בלימוד תורה שלנו כשאנחנו שוכחים – זה נורא ואיום), אבל בעיני (אומר רבינו) יש בשכחה מעלה גדולה, כי אם לא הייתה שכחה, לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת ה' – אם היה זוכר כל מה שעבר עליו, כי לא היה אפשר לו להרים את עצמו לעבודתו יתברך בשום אופן, ולכן השכחה היא טובה גדולה בעבודת ה', שתכף כשעובר הדבר, יסלקו מדעתו לגמרי, ויסיח דעתו מזה לגמרי".

הצער הגדול של הרמב"ם בפטירת אחיו ר' דוד

יו. ונמחיש את העניין בסיפור, מסופר שרבינו הרמב"ם בהתחלה היו לו חיים קלים, ולא היה צריך לדאוג לפרנסה, והיה רק יושב ולומד תורה, כיון שהיה לו הסכם יששכר וזבולון עם אחיו רבי דוד הנגיד, שהיה סוחר יהלומים עשיר גדול, והיה מפרנס את הרמב"ם, וככה היה לשניהם טוב מאוד. והנה באיזה שנה אחת רבי דוד עשה עסקה ענקית, שבשבילה השקיע לא רק את כספו, אלא השקיע גם כן את כל הכסף של הרמב"ם, והכל היה אתו בספינה, ובדרך טבעה הספינה, ורבי דוד נפטר, וכל ההון העצום של ר' דוד ושל הרמב"ם ירד לטמיון. וסיפר הרמב"ם שנפל עליו כזה צער, לא רק שאין לו פרנסה, אלא שגם הוא צריך עכשיו לפרנס את האלמנה והיתומים של אחיו. ואמר הרמב"ם: שצער הפטירה של רבי דוד לא מש מעיניו כל ימי חייו. הזיכרון של הרמב"ם היה כל כך חזק שכל דבר שקרה עמד לפניו חי – כמו שהרגע זה קרה.

הטובה שיש בשכחה

ית. וכן אדם שעשה ח"ו עבירה גדולה, והיא כל הזמן עומדת לו מול העיניים בצורה מוחשית עם כל הטומאה ורגשות האשמה, הוא לא יוכל להתעסק בעבודת ה', ולהתפלל וללמוד תורה, כי כל רגע הוא מרגיש מאוס ודחוי. ואומר רבינו: השכחה יש בה מעלה גדולה לעבודת ה', כי ע"י שהאדם שוכח את החומרה של העוון, הוא יכול להרים את עצמו לעבוד את הקב"ה. [נכון שהדבר הזה בעצמו יש בו חיסרון, כי ע"י אינו עושה תשובה כמו שצריך, אבל מצד שני כך יכול להרים את עצמו מהנפילה ולעבוד את ה'].

דרך יצר הרע להמעיט בעבירה, אבל אחר העבירה מגדיל אותה

יט. עוד רבינו אומר בחיי מוהר"ן (אות תנ"ג) על עצמו דבר מבדיל: אם הייתי חס ושלוש עושה עבירה ועובר על התורה, הייתי ממשיך לעבוד את הקב"ה באותה נקודה שאני נמצא, כאילו לא קרה שום דבר, אותה הנחת תפילין, אותה תפילה בהתלהבות, ורק אחרי איזה זמן כשהייתי מרגיש חזק, הייתי מתחיל לעשות תשובה, כי כשאדם בא לעבור עבירה ח"ו, היצר הרע בא אליו

הטובה לזה הוא שמחה וריקודים, כי אז הקב"ה עוזר לו בשמירת הברית.

ורבינו מסביר בעומק, שעניין פגם הברית מגיע מהקליפה של העצבות ליליית (לשון יללה), וכשאדם בעצבות הוא מחובר לקליפה הזו, והיא מחטיאה אותו בפגם הברית רחמנא ליצלק, אבל אם האדם שמח וטוב לב, ועובד את השם בשמחה, הוא לא נופל בפגם הברית, וניצל ממנה, (והסימן לזה, רואים שאדם שפוגם בברית הוא מאוד עצוב מכיוון שזה הולך ביחד), כי השמחה מזכה את האדם שהקב"ה עוזר לו בשמירת הברית קודש מכל פגם. וכן מסביר פה רבי נתן בדברי רבינו, איך אדם זוכה למצה שמורה, ולהינצל מחמץ בפסח במשהו, זה ע"י השמחה של פורים. ולכן פורים הוא הילוך ודרך לפסח, (זה ההסבר עמוק בזה אומר רבי נתן עם קצת תוספת נופך משלי בס"ד).

ע"י שמחת פורים זוכים ל"שמחת בחגך" בפסח

כד. וזה גם העניין של מצות "שמחת בחגך", הרי בשלשת הרגלים יש לנו מצות (שמות כג, טו) "ולא יראו פני ריקם", והמצווה בכל רגל ורגל, הוא להביא עולת ראייה ושלמי חגיגה, וגם שלמי שמחה, כי אין שמחה אלא בבשר, ובזמן בית המקדש היו מקיימים את מצות השמחה באכילת בשר קודש. מבואר בגמרא (ר"ה ב.) שפסח זה ראש השנה לרגלים, וכיון שכל ענין הרגלים זה שמחה, וכעת בגלות אין לנו את השמחה של עלייה לרגל, ולא יכולים להפעיל את השמחה ע"י חג פסח, (ואדרבה הרבה פעמים חג פסח מכניס לנו הרבה לחצים וכעסים, מההכנות לחג וכל הניקיונות, והחומרות שעושים, והקניות), וא"כ פסח היום לא יכול להביא לנו שמחה. לכן צריך שלושים יום קודם לכן בפורים להפעיל את השמחה הגדולה, כדי שזו תהיה ההכנה לפסח.

עכשיו - כל ההתחלות מפורים

כה. לפ"ז כל חודש אדר עדיין צריכים להמשיך את השמחה של פורים, כדי לקבל את המועדים – חג הפסח, שבועות, וחג סוכות – בשמחה. וזה שאומר רבינו: "כי בתחילה היו כל ההתחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם [זכר ליציאת מצרים] ולא סיים". ומבאר רבי נתן שהכוונה: ש"עכשיו ההתחלות הינם מפורים". יוצא שההתחלה של שמחת המועדות מתחילה דווקא מפורים.

ומוסיף הפרפראות לחכמה (ח"ב תורה ע"ד) דבר נפלא, הרי לפי ההלכה צריך להתחיל ללמוד הלכות פסח כבר ביום פורים עצמו (י"ד אדר), וע"י שלומדים הלכות פסח שלושים יום קודם פורים, זוכים להוציא את כל הרע והרשעים מהמקום שהם נמצאים, (כל אחד היכן שנפל מה שקשור לשורש נשמתו), עד שבבדיקת חמץ כבר הכל נקי. השלושים יום שמתחילים מפורים, הם ההכנה להגיע ל"אור לארבע עשר בודקים את החמץ לאור הנר", שיהיה נקי מכל חמץ – פגם הברית.

פורים הוא ההכנה והדרך לפסח

כו. עוד אומר רבינו כאן עוד דבר עמוק: "כי גם פורים הוא בודאי הלוחך ודרך לפסח (שיר ה, ג) "שפתותיו שושנים נטפות מור עבר", שפתותיו - זה בחינת 'פסח' - פה-סח (כמובא), שושנה היא

כתב (בסוף התורה): "לעיני כל ישראל": "על משה רבינו שנשאו לבו לשבור את הלוחות לעיני כל ישראל". אומר רבי נתן בגלל שהייתה שבירת הלוחות לעיני כל ישראל, לכן אפשר להתחיל מ"בראשית ברא אלוקים וכו'", ולא נאמר: 'מה עוד הפעם לחזור? הרי אני כבר יודע את כל התורה בעל פה... כי אם היו עדיין לוחות ראשונות ולא היה שכחה, אז למה לחזור על התורה, נמשיך ספר יהושע, נביאים כתובים, אבל עכשיו שיש שכחה ולא זוכרים שום דבר, יש לנו טעם ותענוג לחזור על לימוד התורה, ולהבין עוד דברים חדשים.

הסיבה ש'נתן אדלר לא כתב ספרים

כא. מסופר על רבי נתן אדלר (רבו של החת"ס סופר) שהוא לא כתב שום דבר מתורתו. שאלו אותו: למה הרב לא כותב ספרים, הרי יש לך כל כך הרבה חידושי תורה? (נכתבו רק מעט חידושים שכתבו תלמידיו). והוא ענה: הרי אסור לכתוב תורה שבע"פ, וכל מה שהתירו לכתוב תורה שבע"פ, רק משום (תהלים קיט, קכו) "עת לעשות לה' הפרו תורתך" – שלא תשכח, א"כ לי שיש זיכרון טוב ואני לא שוכח, לי אסור לכתוב תורה שבע"פ... (טוב שלפחות החידוש המתוק הזה בעצמו נשאר לנו מרבי נתן אדלר). יוצא שזיכרון אבסולוטי הוא קצת רע, אדם לא שוכח את העבירות, והוא גם לא שוכח את התורה, ואפילו לא יכול לכתוב את החידושי תורה שלו. על זה אומר רבי נתן, דווקא בגלל "לעיני כל ישראל" שנשאו ליבו של משה לשבר את הלוחות, בגלל זה יש לנו שוב התחלה "בראשית ברא אלוקים", שאנו יכולים להתחיל עוד פעם את התורה.

לקוטי מוהר"ן תניינא תורה ע"ד

כב. אומר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ד ח"ב): "אחר פורים קורין פרשת פרה, שהיא הכנה לפסח, כי פרשת פרה קורין כדי שיהיו נזהרין לטהר מטמאת מת, כדי שיהיו טהורין לעשות הפסח, ע"כ. פרשת פרה היא הכנה לפסח, והביאור: אומר רבינו כי בפסח צריך להיזהר מחמץ, הנקרא 'מחמצת' (חמץ מת). ומסביר ר' נתן עומק נפלא בקשר הדברים, שכדי להינצל מחמץ בפסח, צריכים שמחה גדולה, (היפך הנערווין ועצבים), אנשים חושבים שעי' נערווין ינצלו מחמץ, וזה בדיוק ההיפך. ו'חמץ' רומז גם לעניין של 'פגם הברית', ורבינו רמז את זה במילה 'מצה שמורה' – שזה 'שמירת הברית' (שיח שרפי קודש ח"ב אות ל"ז), וכדי לזכות לבחינת 'מצה שמורה', צריך לזכות ל'תיקון הברית'.

שמירת הברית על ידי שמחה

כג. וביאור הדברים: בליקוטי מוהר"ן (תורה קס"ט ח"א) רבינו אומר חידוש נפלא ועצום, בפסוק (דברים ז, יב) "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, ושמרתם ועשיתם אתם – ושמר ה' אלוקיך לך את הברית", כתוב אין "והיה" אלא לשון שמחה, "עקב תשמעון" – כלומר שהשמחה כל כך מתפשטת והולכת ומגיעה עד הרגליים, עד שגם העקבים שלך מרגישים את השמחה והן קופצות בריקוד באוויר, אתה רוקד ושמח, ואז: תזכה ל"שמר ה' אלוקיך לך את הברית" – כביכול הקב"ה בעצמו שומר לו את הברית. ולכן אם אדם רוצה להינצל מפגם הברית, אחד הסגולות

'פורים'. זאת אומרת, כדי להגיע למצות "שבעת ימים תאכל מצות", שלא תיפול ח"ו במשהו של חמץ, וכדי שתגיע למצב של "ולא יראו פני ריקם" – שתוכל לקיים את מצות החג בשמחה, שזה המצווה ברגל – "וְשִׂמְחַתְּ בְּחַגְּךָ... וְהָיִיתָ אֶךָ שְׂמֵחַ" לשמוח ברגלים, ובשביל זה צריך את שמחת הפורים, ולכן פורים הוא דרך והילוך אל פסח, לקיים את הפסח ושאר הרגלים בשמחה, נמצא שעכשיו כל ההתחלות הם בפורים.

ביצד היו ההכנות לפסח לפני שהיה חג פורים

רק השאלה: אם 'פורים' זה הכנה כל כך גדולה שעל ידו זה זוכים לחג פסח, אם כן מה עשו לפני כן, לפני שהיה את נס פורים, הרי נס פורים היה בסוף גלות בבל, וכשלא היה עדיין את פורים איך הגיעו לכל ההכנה של השמחה של פורים כדי להגיע לפסח? התשובה היא: כשהיינו בארץ ישראל והיה בית המקדש, אז היינו שמחים ברגלים, והיינו מעצמנו בני חורין, ויודעים את התורה, ולכן לא היה צריך את פורים כדי להגיע לשמחה של הרגלים, כי בזמן בית ראשון היה קדושה גדולה והיה רוח הקודש ונבואה, ולכן גם הייתה יותר שמחה, (בנוסף אמר הבעל שם טוב הקדוש, שאז גם לא היו הרבה חומרות לאנשים, 'חומרות' זה דבר חדש, כי ככל שמתמעטים הלבבות מתרבים החומרות... והחומרות גורמים עצבות ומרה שחורה, כמבואר בלקוטי מוהר"ן תניינא תורה מ"ד) ולכן היה אפשר להגיע לפסח ולחגוג את המועדים בשמחה, אבל עכשיו כשאנחנו עם כל צער הגלות, חייבים את פורים, פורים זה לא רק יום אחד וזהו, אלא הוא בא כדי שנמשוך ממנו שמחה לכל השנה, כדי לזכות למעלות של חג הפסח, להיות בן חורין, ושנוכל לזכות לדיבור של יציאת מצרים.

ונסיים בעצה טובה איך כל אדם יכול למשוך לעצמו שמחה, שייזכר בעצמו ב'מילי דשנותא', ובמשתה פורים, בצחוקים ובשמחה שהוא עשה בפורים, ואת הבדיחות שהיו בפורים, איך כל אחד השתכר בפורים הזה, ואת כל הבלאגן השמח, וכל זה כדי להמשיך את השמחה לפסח, ולשמוח כל השנה. ומי שיעשה כן, בליל הסדר הבעל"ט יהיו לו דיבורים טובים (בחי' פה-פה), וגם הוא ירגיש בן חורין אמיתי – (מ' דרור), ולא רק שהיה לו פורים טוב ושמח, אלא שהיה לו שנה טובה ושמחה, וזאת על ידי העבודה בין פורים לפסח – שנוכה למשוך את השמחה.

אָסְתֵּר". וביאור הדברים כתוב בשער הכוונות וב'פרי עץ חיים' (שער מקראי קודש פ"ד) שעיקר העניין של פסח זה הדיבור. ולכן צריך הרבה לספר יציאת מצרים בפסח, לספר את הנסים את הנפלאות. "נטפות מור עבר" – זה בחינת מ'דכי – מ'ר דרור". אומר רבינו בשם האר"י ז"ל שושנה גימטרייה 'אסתר' ולכן בפורים יש את אסתר שהיא 'שושנה'. ומ'דכי מ'ר דרור – זה בחינת החירות של פסח. ופסח = פה סח, בחינת הדיבור שיש בחג החירות.

כח הדיבור של פה סח בפסח נמשך מאסתר

כזו. מאיפה אנו מקבלים את הדיבור? זה מקבלים דווקא מאסתר (רמז: "עשרה קבין ירדו לעולם ותשעה נטלו נשים"), אסתר הצדקת שבה הייתה מלובשת השכינה, היא שנותנת לנו את בחינת התורה שבעל-פה שזה הדיבור. נמצא, שאת כח הדיבור של פסח (פה סח) בניסי יציאת מצרים, זה לקחנו מחג הפורים, כולנו שמחנו בפורים ב"ה, בפורים זה לא בעיה לשמוח, תשתה יין טוב, תאכל תשמח, תרקוד, ועשית את העבודה של שמחת פורים, לא צריך להיות אדמו"ר גדול, מה שעשית בפורים מצוין ב"ה. אבל עיקר החכמה זה עכשיו – להמשיך את השמחה של פורים לפסח, וזוהי עבודת ה' שלנו בימים האלה, ואיך עושים את זה? במילה אחת: 'שמחה' – כפשוטו, להיות מאוד מאוד בשמחה, לשמוח לצחוק, לרקוד, ולשמח אחרים, וכך לזכות ל'פה סח'.

מרדכי ואסתר של פורים – מרדכי ואסתר של פסח

כח. נמצא, אסתר גימטריא 'שושנה', זה "שפתותיו שושנים" – הדיבור שיהיה בפסח לקיים את מצות "והגדת לבנך", לספר לבנים את סיפור יציאת מצרים. ועוד, כיון שצריך להרגיש בפסח 'חרות', להיות בן חורין, וקודם כל להיות בן חורין מהיצר הרע, בן חורין מהבוס בעבודה, מדאגות הפרנסה, בן חורין מהמחלות, מכל הצרות, ומעל הכל אמרו חז"ל (אבות ו, ב): "שאיין לך בן חורין – אלא מי שעוסק בתורה", ולכן בן-אדם שהוא בריא וחכם, ועשיר, והוא לא משועבד לאף אחד, והכל טוב לו זה בן-חורין, ואז הוא פנוי לעבודת השם, ללמוד תורה בהתמדה, ולקיים מצוות, ולשבח ולהלל ולהודות להשם יתברך בפה על כל החסדים שגמלנו, כמו שאנחנו מסבים בחג הפסח בליל הסדר. ואת זה מקבלים דווקא ממרדכי שהוא: "מר דרור", בחינת חירות. ואם כן יוצא שיש לנו מרדכי ואסתר של חג פורים, ויש לנו גם מרדכי ואסתר בפסח. מרדכי – זה כדי שתהיה בן חורין בפסח, ואסתר – שיהיה לך פה לדבר ניסי ה' יתברך.

כדי למשוך את פורים לפסח, יש לנו השבת 'פרשת פרה' כאן זה התחנה הראשונה – 'טהרת פרה אדומה', כמו שאמרנו את העניין של עבודת השם שיש עם הפרה אדומה, ויש גם כן את העניין של השמחה, למשוך כל הזמן שמחה, ולהשתדל רק לשמח את עצמנו בכל החדש הזה.

ופה רבינו מוסיף עוד דבר: "ועל כן הצרוף של פורים מ'רמז בפסח, בפסוק: "שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך למועד ח'דש האביב, כי בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ריקם", רבינו אומר פה פלא: מ'מצרים ולא יראו פני ריקם – ראשי תבות